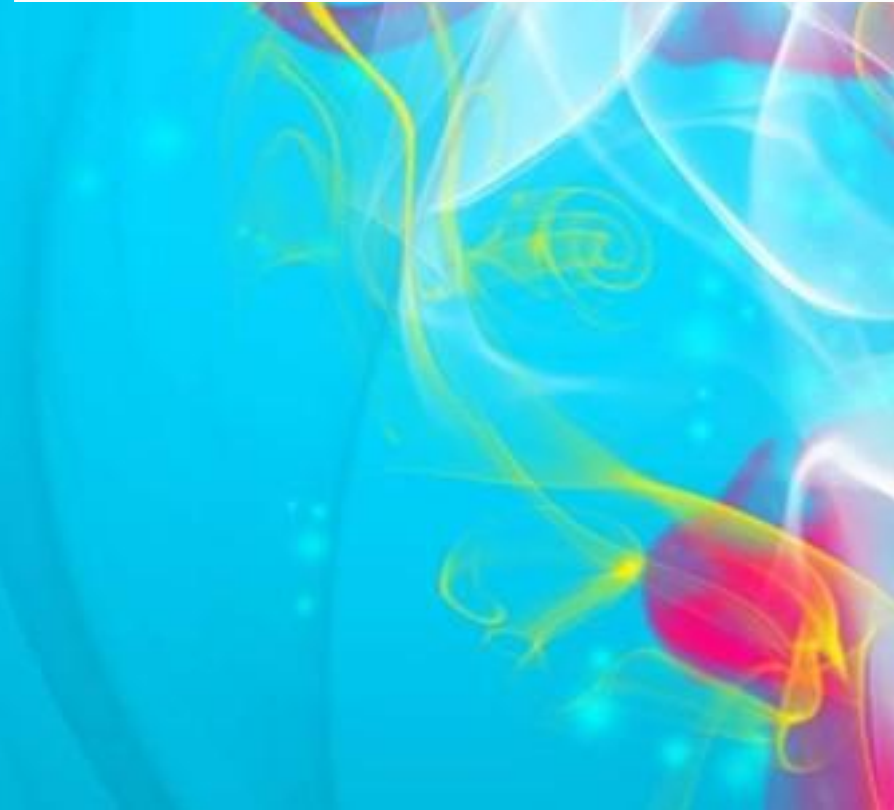

**Ғаламдық желі
Электрондық желі бойынша
тасымалдау кезінде
ақпараттарды қорғау
әдістері мен принциптері**

Ақпараттарды желі бойынша тасымалдау үдерісі кезінде әртүрлі қауіптер пайда болуы мүмкін:

тұлғаның, қоғамның, мемлекеттің қауіпсіздігіне қатер төнуі мүмкін;
ақпараттардың жайылуы, ұрлануы, бұрмалануы;
ақпаратпен жұмыс істегенде рұқсат етілмеген іс-әрекеттер;

Ақпараттық қауіпсіздік - бұл ақпараттың құпиялығын, біртұтастығын және қолжетімділігін қамтамасыз ету үдерісі. Құпиялық – бұл ақпараттарды компьютерлік жүйеде сақтау немесе құқығы бар адамдарға ғана ақпараттарды байланыс арналары арқылы жіберу мүмкіндігінің кепілі.

Бұл категорияны бұзу рұқсат етілмеген ақпараттарды алу, ұрлау немесе мәлеметтерді ашу деп аталады.

Ақпарат көздерін идентификациялау «**аутентификация**» деп аталады.

Қолжетімділікті басқару-бұл осы ресурстар ұсынылатын жүйеге немесе жүйе ресурстарына ие ақпараттық ресурстарға қолжетімді басқару мүмкіндігіне кепілдік беру.

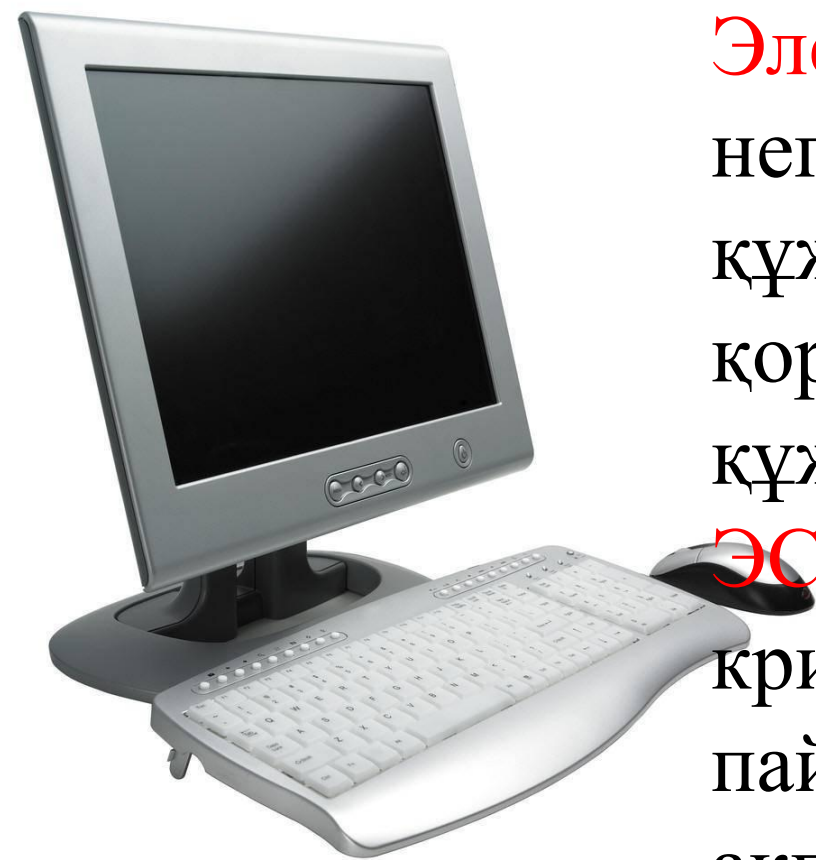
Қорғау әдістері

```
graph TD; A(Қорғау әдістері) --> B(Программалық қатқыл дискінің бейнесін жасау; вирусқа қарсы қорғаныс; файлдар көлемін бақылау; қатқыл дискіге жүгінуді бақылау;); A --> C(Аппараттық компьютермен бөлмені экрандау; шу генераторын орнату;); A --> D(Ұйымдық заң шығарушы қызмет;);
```

Программалық
қатқыл дискінің
бейнесін жасау;
вирусқа қарсы
қорғаныс;
файлдар көлемін
бақылау;
қатқыл дискіге
жүгінуді
бақылау;

Аппараттық
компьютермен
бөлмені
экрандау;
шу генераторын
орнату;

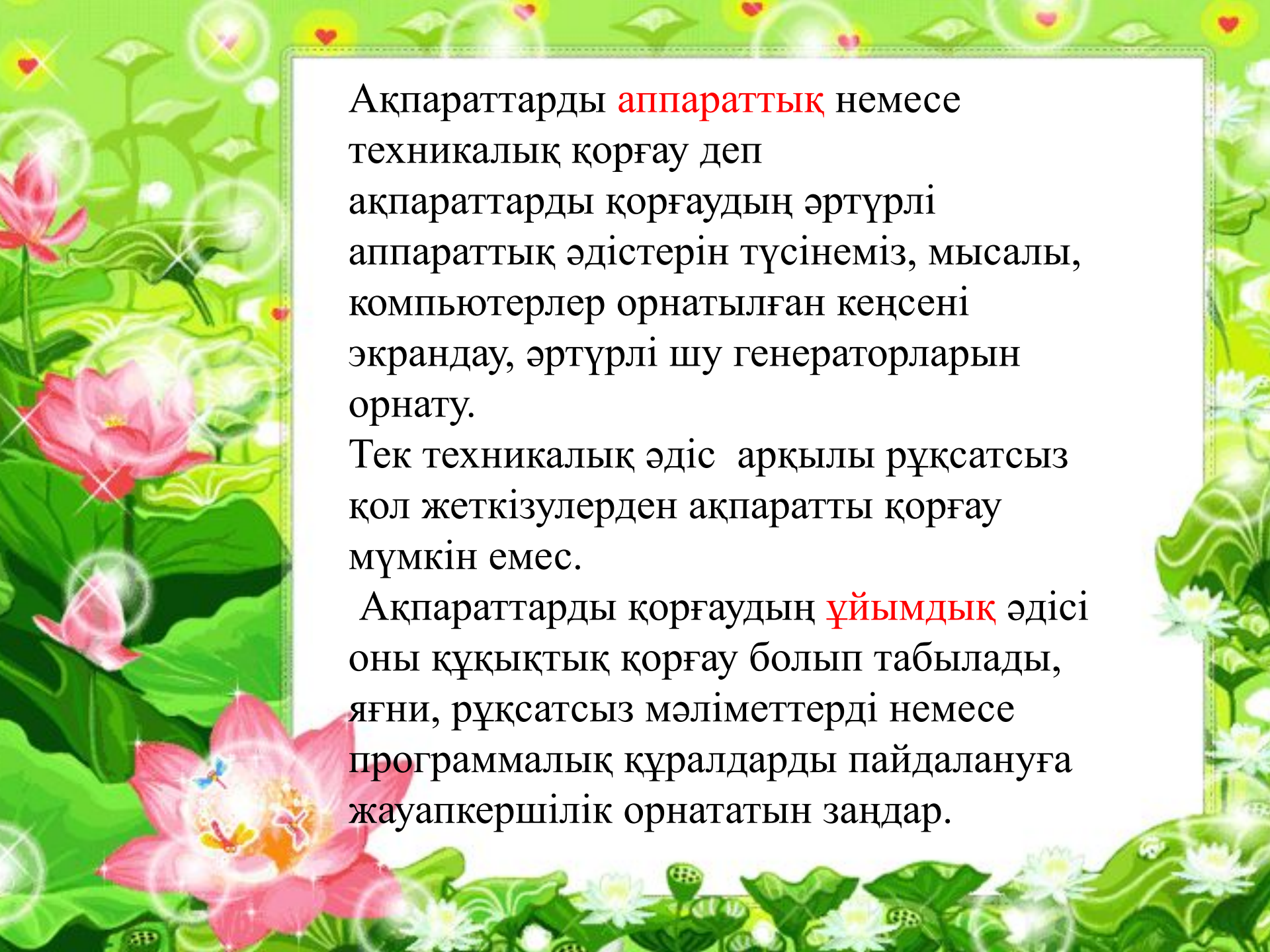
Ұйымдық
заң шығарушы
қызмет;

Электрондық сандық қолтаңба-
негізгі

құжатты жалған құжаттан
қорғауға арналған электрондық
құжат деректемесі.

ЭСҚ ақпаратты қорғаудың
криптографиялық құралдарын
пайдалану арқылы
ақпараттарды түрлендіру және
электрондық құжаттардағы
өзгертулердің жоқ екендігін
анықтайды.

Ақпараттарды **аппараттық** немесе техникалық қорғау деп ақпараттарды қорғаудың әртүрлі аппараттық әдістерін түсінеміз, мысалы, компьютерлер орнатылған кеңсені экрандау, әртүрлі шу генераторларын орнату.

Тек техникалық әдіс арқылы рұқсатсыз қол жеткізулерден ақпаратты қорғау мүмкін емес.

Ақпараттарды қорғаудың **ұйымдық** әдісі оны құқықтық қорғау болып табылады, яғни, рұқсатсыз мәліметтерді немесе программалық құралдарды пайдалануға жауапкершілік орнататын заңдар.

Назарларыңызға рахмет!